

GENETIKADA BOLA JINSINI ANIQLASH, REJALASHTIRISH VA BOSHQARISH.

Axunjonova Maftuna Sirajitdinovna

Sirg'ali tibbiyot kolleji

Katta o'qituvchi.

Akshuerlik va ginekologiya fani o'qituvchisi.

Tel:+998909892957

Anotatsiya: *Maqolada genetikada bola jinsini aniqlash, rejalashtirish va boshqarish keng yoritildi. Ovulyatsiya kunini hisoblash orqali farzand jinsini rejalashtirish, egiz farzand tug'ishdagi omillar, farzand jinsini aniqlashda: tashqi belgilar ochib berishga keng e'tibor qaratildi.*

Kalit so'zlar: *Genetika, ovulyatsiya, psixolog, xulq-atvor, Homo sapiens, UTT, Spermotozoid, xromosoma, irsiyat, EKU.*

Aslida qiz ham o'g'il ham tabiat ehsoni. Ammo oilada qizlar ko'p bo'lsa o'g'il, o'g'illar ko'p bo'lsa qiz farzand ko'rishni barcha ota-onalar orzu qiladi. Ayrim oilalarda yillar davomida qiz kutishsa, ba'zi bировlar o'g'il ko'ray deb shifokorlardan maslahat so'raydi. Tug'ilajak farzand jinsini aniqlash usullari bormi? Ayol va homilaning tabiiy belgilariga qarab bola jinsini aniqlash mumkinmi?

-Tug'ilajak farzand jinsi ota xromosomasiga bog'liq. Ona xromosomasi XX, otaniki esa XY bo'ladi. Agar otaning Y xromosomasi «chaqqonlik» qilsa, homila o'g'il bo'ladi. Y xromosomaning tezkor harakatlanishiga turli omillar sabab bo'ladi. Shu bois o'g'il ko'rishning aniq bir usuli bor, deb bo'lmaydi. Lekin homila jinsi o'g'il bo'lishiga turtki bo'luvchi holatlar ham yo'q emas.

Genetika 1900 yilda tug'ilgan yosh fan bo'lib, u organizmlarning irsiyat va o'zgaruvchanlik qonuniyatlari va ularni boshqarish usullari haqida gapiradi. Zamonaviy genetika mustaqil bilim sohasidir o'simliklar genetikasi, hayvonlar genetikasi, odam genetikasi va boshqa bir qator sohalar va inson ijtimoiy va biologik mavjudot bo'lganligi sababli, inson genetikasi, jumladan, shu kabilar haqida gapirish kerak. Ilmiy yo'nalishlar antropogenetika, tibbiy genetika, inson xulq-atvori genetikasi va pedagogik genetika kabilar. Genetik axborot qayerdan kelib chiqadi, bu holda inson haqida?! Insonning genetik ma'lumotlari irsiyat moddasi bo'lgan DNK molekulalarida qayd etiladi va avloddan-avlodga o'tadi va avloddan-avlodga o'tishning ana shu xususiyati insonning er yuzida aqlli mavjudot sifatida mavjudligining eng xarakterli va zarur shartidir. Insonning barcha xususiyatlari, xususan, biologik xususiyatlari irsiy tuzilmalarda kodlangan va ma'lum bo'lishicha, inson biologik tur sifatida Yerdagi tabiiy evolyutsiyaning eng yuqori va ayni paytda

noyob bo'g'inidir. Homo sapiensning o'ziga xosligi shundaki, hayvonlardan farqli o'laroq, bu tur genetik dastur bilan birga ongning mavjudligi tufayli, har bir keyingi avlodda uning rivojlanishini belgilaydigan ikkinchi dastur. Ushbu ikkinchi dastur ijtimoiy dasturdir. Individual rivojlanish bo'yicha tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, har qanday skrining shaxsiy fazilatlari ularning ota-onalaridan olingan genotipga ham, bu skrining rivojlanishi sodir bo'lgan ijtimoiy va jismoniy muhitning ta'siriga ham bog'liq. salbiy ijtimoiy sharoitlar ta'sirida odamlarning butun avlodlari bo'lishi mumkin va ilgari bunday faktlar irsiyat bilan izohlangan, chunki ularning keng nasl-nasablarida jinoyatchilik, ichkilikbozlik, fohishalik kabi belgilar avloddan-avlodga o'tib kelgan. Hozirgi genetik ma'lumotlardan kelib chiqqan holda, jinoyatchilik, alkogolizm, fohishalik kabi ijtimoiy xususiyatlar uchun maxsus genlar mavjud emasligi aniq. Ma'lum bo'lishicha, yuqoridagi odamlar xulq-atvorning salbiy belgilarini ijtimoiy muhit tarbiyalaydi. Demak, bu yerda biz genetik emas, balki ijtimoiy meros manzarasini ko'ramiz. Bu ijtimoiy muhitda esa ijtimoiy dastur fan, din, madaniyat, xulq-atvorning axloqiy va axloqiy me'yorlari bilan ifodalanadi. Biroq, bu umuman olganda, barcha odamlar tug'ilishda genetik jihatdan bir xil bo'ladi va ular atrof-muhitning tarbiyaviy rolini teng ravishda qabul qiladilar, degani emas. Har birimiz ota-onamizdan olgan noyob, mutlaqo o'ziga xos genotipga egamiz. Odamlarning genetik konstitutsiyasi bilan xilma-xilligi ba'zan ta'limda murakkab muammolarni keltirib chiqaradi. Ovulyatsiya kunini hisoblash orqali farzand jinsini rejalashtirish

Odatda, tug'ilajak bolaning jinsi ayoldagi ovulyatsiya davriga bog'liq. Bilasiz, hozirgi paytda homiladorlikni rejalashtirayotgan ayollar uchun turli jadvallar ishlab chiqilib, unga ko'ra homila jinsi tanlanmoqda. Masalan, ovulyatsiya jadvalini tuzish mumkin. Buning uchun bazal (qin) harorat o'lchanadi yoki UTT yordamida follikulalar nazorat qilinishi mumkin. Shuningdek, ovulyatsiya davrida qin suyuqligi oqarib, quyuqlashadi. Spermatozoidlar miqdori ko'payishi va Y xromosomaga imkoniyat oshishi uchun ovulyatsiyadan bir necha kun avval munosabatlardan tiyilish tavsiya etiladi.

Farzand jinsini aniqlash: Tashqi belgilar nima deydi?

- Bo'lajak onaning qorni uchli bo'lsa (ortidan qarasangiz homilador demaysiz);
- homiladorlikning ilk oylarida ko'ngil aynishi, kuchli toksikoz kuzatilmasa;
- sho'r yeguliklarni ko'ngli tusasa, oqsilga boy mahsulotlar – go'sht, sut, pishloq iste'mol qilish istagi ortsa;
- qo'l terisi quruqlashsa;
- oyoq uchi tez-tez muzlab qolsa, uvishish bezovta qilsa;
- ahyon-ahyonda bosh og'riqlari kuzatilsa bu O'G'IL tug'ilishini bildiradi.

- Homilador ayol qornining yuqoriroq joylashishi, bo'ksa va belning to'lishishi;
 - kuchli toksikoz, ta'm bilish sezgisining o'zgarishi;
 - ko'kraklarning shishib qolishi, ko'krak uchi terisining to'qlashishi;
 - meva va shirinliklarga boshqorong'ilik;
 - soch tolasi rangini ocharishi;
 - yuz terisining quruqlashishi;
 - kayfiyat o'zgaruvchanligi, injiqlik, vahima hissi, behuda araz qilish, yig'i
- QIZALOQqa «yukli» ekaningizning belgisidir.

Egizak tug'ishni istaysizmi?

Ko'p homilali homiladorlik quyidagi omillar tufayli yuz berishi mumkin. Ro'yxatdagi biror-bir holat sizga mos kelmasa, diqqat bo'lmang, zero har bir ayol organizmi individual, uning siz uchun mo'ljallangan qanday rejalari borligini esa hamisha ham bila olmaysiz. Demak:

- Irsiyat. Egizak farzand tug'ilishi ona avlodidan o'tadi;
- Kontratseptiv vositalar. Bu turdagi preparatlar odatda homiladorlikdan saqlanish uchun belgilanadi. Kontratsepsiya qabul qilinishi to'xtatilgach, quvvatga kirgan, gormonal holati yaxshilangan va ona bo'lishga tayyorlangan organizmda ko'p homilali homila yuzaga kelishi mumkin;
- Ayolning yoshi. O'ttiz yoshdan keyingi homiladorlikda egizak ko'rish ehtimoli yuqori sanalarkan. Sababi bu paytda tuxumdon birvarakayiga bir nechta tuxumhujayra ishlab chiqara boshlaydi;
- EKU. Sun'iy urug'lantirish amaliyotida ayolning istagiga ko'ra bir nechta urug'langan tuxumhujayradan foydalanish, shuningdek, farzand jinsini rejalashtirish mumkin.

Bolaning jinsini aniqlashning bu usuli tibbiy ko'rsatkichlarsiz qo'llanilmaydi, lekin u deyarli 100% natija beradi va bolaning jinsini hisoblash imkonini beradi. Qon guruhi bo'yicha jinsni aniqlash Tug'ilmagan bolaning jinsini hisoblash uchun ushbu usuldan foydalanish uchun siz har bir ota-onaning qon guruhini bilishingiz va ularga mos kelishingiz kerak. Quyidagi o'zgarishlar bo'lishi mumkin: Ayol birinchi qon guruhining tashuvchisi, erkak esa ikkinchi yoki to'rtinchi. Bunday holda, o'g'il bola paydo bo'lishi kerak. Agar onaning birinchi qon guruhi bo'lsa - otaning uchinchisi yoki ikkalasi ham birinchi bo'lsa, qiz tug'ilishi kerak. Ikkinchi qon guruhi bo'lgan ayol, otasi esa birinchi yoki uchinchi qonga ega. Bu ota-onalar merosxo'rni kutayotganini anglatadi. Agar onaning ikkinchisi, otaning to'rtinchisi yoki ikkinchisi ham bo'lsa, qizning paydo bo'lishi kutiladi. Ota-onalar qizni kutishlari kerak va onada uchinchi qon guruhi bilan, otada esa - birinchi. Agar ona uchinchi qon

guruhining tashuvchisi bo'lsa va erkakda birinchi, uchinchi yoki to'rtinchi bo'lsa, unda ular o'g'il tug'ilishini kutishlari kerak. Ayolning to'rtinchi qon guruhi va kelajakdagi otaning ikkinchisi bilan biz qiz tug'ilishi haqida gapirishimiz mumkin. Agar ona to'rtinchi guruhning tashuvchisi bo'lsa va otasi birinchi, uchinchi yoki to'rtinchi bo'lsa, ular o'g'il tug'ilishni kutmoqdalar.

Kichkintoyning jinsini aniqlashning ushbu usulining muxoliflari uning aql bovar qilmasligi haqida gapirishadi, chunki bu holda faqat bir jinsli bolalar bir ota-onadan tug'iladi. Ammo ko'p oilalarda turli jinsdagi bolalar bor. Shuningdek, bolaning jinsini aniqlash uchun ushbu usuldan foydalangan holda, chaqaloqning jinsi kelajakdagi ona va otaning qonining Rh omillariga ham bog'liqligini yodda tutish kerak. O'g'il tug'ilishi kelajakdagi onalar va otalarning qarama-qarshi Rh omillari bilan bashorat qilinadi. Qiz ota-onasida bir xil Rh omillari bilan tug'iladi. Qon guruhi bo'yicha bolaning jinsini aniqlash juda mashhur, ammo hech qanday ilmiy asosga ega emas. Ko'pchilik buni shubha ostiga qo'yadi, lekin o'zgarish uchun siz bolaning jinsini hisoblash uchun undan foydalanishingiz mumkin..

KO'RSATILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

- 1.F.Ayala, J.Kiger©Zamonaviy genetika^a, 1,2,3-jildlar (Moskva, Jahon, 1987);
2. "Genetika va irsiyat" maqolalar to'plami (Moskva, Jahon, 1987);
- 3.Moskva, "Ma'rifat", 1978);
4. N.V. Jdanov " Pedagogik genetika" (Kirov, 1994);